

якістю освіти;

- інформаційне середовище інтегроване до регіональних, вітчизняних та світових ресурсів для забезпечення навчально-виховного процесу та підвищення кваліфікації вчителів закладу;

- інформаційна грамотність вчителів та учнів відповідає сучасному рівню розвитку інформаційних технологій, проводяться заняття з підвищення комп'ютерної грамотності вчителів та курси для учнів;

- інформаційні ресурси закладу різнобічні та орієнтовані на різні категорії користувачів;

- створені умови для розвитку глобальної системи дистанційного навчання.

Реформування української освіти в умовах становлення інформаційного суспільства ініціює комп'ютеризацію навчальних процесів, інтеграцію традиційних навчально-методичних матеріалів і посібників з їх електронними версіями. Головним завданням освіти стає

надання навичок роботи з інформацією, перетворення її в знання. Отже, провідним ідеологічним принципом освіти має стати принцип комунікації, який передбачає, що навчальні заклади покликані формувати компетентність тих, хто навчається. Завданнями сучасної освіти є створення інформаційних технологій навчання будь-якої дисципліни, сучасне оснащення навчального процесу, розробка та впровадження авторських методик викладання за допомогою сучасних інформаційних засобів.

В умовах перетворення інформації в стратегічний ресурс, який визначає розвиток як окремої особистості, так і суспільства загалом, пріоритетним напрямом реформування освіти є інформатизація як механізм, що забезпечує реалізацію принципу безперервності освіти, підвищення інформаційної культури та інформаційної компетентності учнів, розширення доступності освіти та підвищення її якості.

УДК 349.42

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АКВАКУЛЬТУРИ

Оверковська Т.К. – к.ю.н., доцент

Вінницький національний аграрний університет

Питання рибогосподарської діяльності є актуальним об'єктом законотворчої діяльності. Передусім рибне господарство України відіграє значну роль у забезпеченні населення продовольством, а галузей національної економіки – сировиною, а також у відтворенні природних ресурсів та підвищенні зайнятості населення.

Варто зауважити, що фізіологічно обґрунтована річна потреба в рибі та рибної продукції становить близько 20 кг на душу населення (близько 1 млн. тонн). На сьогоднішній день середній рівень споживання становить лише трохи більше 8 кг на рік. Саме тому аквакультура є перспективним напрямком розвитку рибництва. У період тенденції світового падіння рибних запасів, що спостерігається при здійсненні промислового рибальства за останні десятиріччя, стрімкого розвитку набуває виробництво продукції аквакультури – вирощування водних біоресурсів у контрольованих умовах [1, с. 32].

Крім цього, стан світового рибного господарства свідчить, що у розвинутих країнах відбувається заміщення споживання виловленої риби та морепродуктів продукцією аквакультури. У передових рибальських країнах вона визнана одним із основних чинників, що

поліпшують стан економіки, насичують внутрішній ринок, забезпечують продовольчу незалежність країни, зайнятість населення, збільшують експортні надходження [1, с. 32].

У чинному законодавстві України терміни рибництво та аквакультура вживаються як синоніми. Так, Загальнодержавною програмою розвитку рибного господарства України на період до 2010 року було нормативно закріплено поняття рибництва, рибальства та аквакультури. Зокрема, рибництвом є розведення та вирощування риби та інших водних живих ресурсів у спеціально створених штучних умовах або визначених для цього

рибогосподарських водних об'єктах, а аквакультура – це розведення та вирощування риби та інших водних живих ресурсів у спеціальних штучних умовах або визначених для цього рибогосподарських водних об'єктах. Рибальством визнається промисел риби та інших водних живих ресурсів у рибогосподарських водних об'єктах (ст. 1). Зауважити, що в подальшому зазначені види діяльності знайшли своє правове закріплення в Законах України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» та «Про аквакультуру».

Національний класифікатор України ДК 009:2005 (Класифікація видів економічної діяльності), затверджений наказом Держспоживстандарту України від 26 грудня 2005 р. № 375, до рибицтва відносить: вирощування рибопосадкового матеріалу (молоді устриць, мідій, креветок, ракоподібних, мальків риб тощо); вирощування червоних та інших морських водоростей, які придатні для споживання; морське і прісноводне рибицтво; розведення устриць; надання послуг, пов'язаних з діяльністю риборозплідників та рибних ферм, обстеження стану водоймищ.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про аквакультуру» [2] аквакультура (рибицтво) являє собою сільськогосподарську діяльність із штучного розведення, утримання та вирощування об'єктів аквакультури у повністю або частково контрольованих умовах для одержання сільськогосподарської продукції (продукції аквакультури) та її реалізації, виробництва кормів, відтворення біоресурсів, ведення селекційно-плеємної роботи, переселення, акліматизації та реакліматизації гідробіонтів, поповнення запасів водних біоресурсів, збереження їх біорізноманіття, а також надання рекреаційних послуг.

Правове регулювання діяльності у сфері аквакультури здійснюється на підставі чинного законодавства. Зокрема, Конституції України, Закону України «Про аквакультуру», законів України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів», «Про тваринний світ», інших законодавчих актів, міжнародних договорів України, які застосовуються в Україні в порядку, передбаченому Законом України «Про міжнародні договори України» та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів.

Цільовим призначенням аквакультури як різновиду сільськогосподарської діяльності слід вважати забезпечення потреб населенні у харчовій, технологічній, кормовій та медичній продукції. Також варто зауважити, що діяльність у сфері аквакультури не належить до спеціального використання водних біоресурсів.

Аквакультура характеризується специфічними об'єктним та суб'єктним складом. Так, суб'єктами аквакультури можуть бути юридичні чи фізичні особи, які здійснюють рибогосподарську діяльність у сфері аквакультури відповідно до чинного законодавства.

Зокрема, фермерські господарства, сільськогосподарські виробничі кооперативи та інші суб'єкти господарювання у зазначеній сфері. Так, у відповідності до ст. 1 Закону

України «Про сільськогосподарську кооперацію» [3] одним із напрямків діяльності сільськогосподарського кооперативу може бути діяльність, пов'язана з виробництвом, переробкою, зберіганням, збутом, продажем продукції рибицтва.

Крім цього, переробні сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи здійснюють переробку сільськогосподарської сировини, зокрема рибних продуктів (ст. 5 Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію»).

Відповідно до чинного законодавства суб'єкти аквакультури мають право: 1) на користування рибогосподарськими водними об'єктами (їх частинами), рибогосподарськими технологічними водоймами, акваторією (водним простором) внутрішніх морських вод, територіального моря, виключної (морської) економічної зони України, землями водного фонду для здійснення аквакультури; 2) на власність об'єктів аквакультури та продукції аквакультури, а також отримання доходу від їх реалізації; 3) на проведення робіт з рибогосподарської меліорації водних об'єктів (їх частин), які використовуються для цілей аквакультури та інші права.

Суб'єкти аквакультури зобов'язані: 1) додержуватися нормативно-правових актів у сфері аквакультури; 2) не допускати погіршення екологічного середовища та умов існування водних біоресурсів у результаті своєї діяльності; 3) подавати центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері рибного господарства, звітну інформацію щодо обсягів виробництва продукції аквакультури у визначені строки за формами, затвердженими в установленому порядку; 4) подавати центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері рибного господарства, інформацію стосовно намірів розведення та/або вирощування чужорідних та немісцевих видів гідробіонтів та відповідне науково-біологічне обґрунтування тощо.

Об'єктами аквакультури є гідробіонти, що використовуються з метою розведення, утримання та вирощування в умовах аквакультури. Об'єкти аквакультури можуть перебувати в державній, комунальній чи приватній власності. Об'єкти аквакультури, які розведені, утримуються та/або вирощуються підприємствами, установами та організаціями державної або комунальної власності, є об'єктами права державної або комунальної власності.

Можуть перебувати у приватній власності об'єкти аквакультури, які розведені,

утримуються та/або вирощуються суб'єктами аквакультури у межах наданих їм відповідно до закону у приватну власність, в користування: 1) рибогосподарських водних об'єктів (їх частин), рибогосподарських технологічних водойм; 2) акваторій (водного простору) внутрішніх морських вод, територіального моря, виключної (морської) економічної зони України; 3) у межах належних їм технологічних пристроїв і споруд (рибницький басейн, плавучий рибиницький садок тощо); 4) набуті іншим не забороненим законом шляхом.

При цьому, не можуть перебувати у приватній власності об'єкти аквакультури, що потрапили в умови природної волі за межі наданих суб'єктам аквакультури в користування рибогосподарських водних об'єктів (їх частин), рибогосподарських технологічних водойм,

акваторій (водного простору) внутрішніх морських вод, територіального моря, виключної (морської) економічної зони України або цілеспрямовано вселені у водні об'єкти.

Таким чином, враховуючи положення чинного законодавства України, можна виділити юридичні ознаки аквакультури, а саме: 1) є одним із видів сільськогосподарської діяльності; 2) зумовлює штучне розведення, утримання та вирощування об'єктів аквакультури; 3) цільовим призначенням аквакультури є забезпечення потреб населення у рибній продукції; 4) характеризується специфічним об'єктним та суб'єктним складом; 5) ведення аквакультури зумовлює використання водних ресурсів; 6) діяльність у сфері аквакультури не належить до спеціального використання водних біоресурсів.

Література

1. Шовкун Ю. Проблеми правового регулювання та визначення аквакультури / Ю. Шовкун // Підприємництво, господарство і право. – 2015. - № 2. – С. 32-35.
2. Про аквакультуру : Закон України від 18 вересня 2012 р. № 5293-VI / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2013. - № 43. – Ст. 616. - (Бібліотека офіційних видань).
3. Про сільськогосподарську кооперацію : Закон України в редакції від 20 листопада 2012 року № 5495-VI / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2013. - № 50. – Ст. 698. - (Бібліотека офіційних видань).

УДК 342.9

ПРАВОВІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Сухоребра Т.І. – к.ю.н.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Існуюча система захисту порушених прав громадян на гідні умови праці не повністю відповідає сучасним потребам громадянського суспільства. Принципи свободи праці та належної винагороди за працю, закріплені у ст. 43 Конституції України, забезпечуються державою не в достатній мірі, чому сприяє і економічна ситуація в Україні, зокрема, інфляція та масове безробіття. Можливістю вплинути на незадовільну ситуацію є застосування державного примусу у вигляді певного виду юридичної відповідальності. Однією з найбільш ефективних у даному контексті є адміністративна відповідальність.

Загальнотеоретичні питання, що стосуються адміністративної відповідальності за порушення трудового законодавства розглядалися у працях В.Б. Авер'янова, І.Р. Безпалька, А.І. Берлача, Ю.П. Битяка, Т.О. Гуржія, Т.О. Коломоєць, Д.М. Лук'янця, В.Ф. Усенка, І.І. Шемелинця, та ін. Водночас питання адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері праці є

недостатньо дослідженими у вітчизняній правовій науці.

Відповідно до ст. 265 Кодексу законів про працю України (далі — КЗпП) будь-який роботодавець, керівник підприємства чи інша особа, винна в порушенні трудових прав людини, буде нести відповідальність згідно з чинним законодавством.

Вчені-адміністративісти визначають адміністративну відповідальність як «примусове, з додержанням встановленої процедури, застосування правомочним суб'єктом передбачених законодавством за вчинення адміністративного проступку заходів впливу, які виконані правопорушником» [1, с. 253]. Що стосується адміністративної відповідальності саме у сфері трудових відносин, то на слушну думку І.І. Шемелинця, адміністративна відповідальність за порушення законодавства про працю – це вид юридичної відповідальності, що являє собою негативну реакцію держави на вчинене посадовою особою підприємства, установи та організації, а також